

DE RUS

Hans Faber

De Rus

the house of books

© Hans Faber, 2020

Een uitgave van The House of Books, Amsterdam 2020

Omslagontwerp: Buro Blikgoed, Haarlem

Omslagbeeld: © Getty Images

Foto auteur: © Jan Reinier van der Vliet

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 443 5971 8

ISBN 978 90 443 5972 5 (E-BOOK)

NUR 332

www.thehouseofbooks.com

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Proloog

De avond van de moord liep Johnny al vroeg het restaurant in. Hij zag dat de Rus een goede smaak had: John Dory was stijlvol, maar niet chic. Duur genoeg om toeristen buiten te houden, te goedkoop voor protserige types. Een prima gelegenheid voor een laatste avondmaal.

Johnny glimlachte om die gedachte. Rustig liep hij het restaurant door.

Alleen bij de ingang zaten mensen, daar waar tafeltjes stonden met uitzicht op de schilderachtige Prinsengracht. Johnny vroeg om een tafeltje tegen de open keuken aan. Een kok was vakkundig een grote vis aan het fileren. Het scherpe mes gleed door het beest. Johnny bekeek het snijwerk aandachtig.

‘Deze tafel, meneer?’ De serveerster keek hem vriendelijk aan.

‘Perfect.’

Op het tafeltje naast hem stond een bordje met de tekst GERESERVEERD. Johnny keek op zijn horloge. Over een half uur zou de Rus daar zitten. Johnny had de tijd.

‘Wilt u alvast iets drinken? Wij hebben een heerlijke frisse Verdejo... Of liever rood misschien? We schenken de Flauta de Bartolo per glas...’

Waarom ook niet, waarom zou hij tijdens zijn werk niet mogen genieten van een glas goede wijn? Omdat hij ongebruikelijk werk deed?

‘De Verdejo graag en de zalmcarpaccio.’ Hij wees naar het krijtbord. Het meisje knikte. ‘Uitstekende keuze, meneer.’

John van Hattum – ‘Johnny’, zoals hij werd genoemd – hield niet van verrassingen. Twee weken lang had hij de Rus in de gaten gehouden. De meeste hitters volgden niet zelf hun slachtoffers om hun gewoontes en patronen te bestuderen. Daar huurden ze spotters voor in. Het was de taak van de spotter een profiel van het slachtoffer te maken. Een dossier met zo veel mogelijk informatie. Soms werden die slachtoffers onopvallend gefilmd. Het spotten kon gerust een paar maanden duren. Als er genoeg informatie was, kwam de hitman in beeld. Die volgde de instructies uit het draaiboek en klaar was Kees.

Johnny werkte alleen. Hij was spotter én hitter. Van elk slachtoffer maakte hij een uitgebreide studie. Hoe laat zijn slachtoffer ’s ochtends van huis vertrok, in welke auto hij reed, waar hij sportte, hoe zijn vriendin eruitzag, in welke cafés hij kwam – alles wilde hij weten. Hij speurde alles af wat kon bijdragen aan de perfecte moord. De perfecte moord was een moord zonder sporen en getuigen.

Johnny maakte zelf een draaiboek. Alleen sloeg hij dat draaiboek op in zijn hoofd. Een mentaal draaiboek.

Zo hield hij de controle. In al die jaren was hij nog nooit gepakt. Niet eens ergens van verdacht. Een kwestie van risico’s uitsluiten, zoeken naar ideale omstandigheden en geen overhaaste beslissingen nemen. En vooral geen sporen achterlaten. Dat was zijn specialiteit. Iedereen kon een moord plegen. Maar vrijwel niemand kon een moord plegen zonder sporen achter te laten. Hij wel.

De Rus zou overlijden zonder zijn moordenaar te zien. Dat zou geen toeval zijn. Het was het resultaat van een goede voorbereiding. Johnny kon een complexe klus zo uitvoeren dat het eenvoudig leek. In hartje centrum een moord uitvoeren was zo’n klus.

Van Hattum wist genoeg over zijn slachtoffer. Zijn slachtoffer at een paar keer per week bij John Dory. Een visrestaurant in een oud pakhuis aan de gracht. Tenzij de Rus andere verplichtingen had, naar zijn yogaklas ging of die vriendin op bezoek kwam. Dan sloeg hij over.

Ging de Rus wél naar John Dory, dan liep hij vanaf zijn kantoor aan de Johannes Vermeerstraat naar het Museumplein. En vanaf daar onder het Rijksmuseum door, het bruggetje over en dan met de toeristenstroom mee de Spiegelgracht op. Bij de Prinsengracht rechtsaf, vervolgens de Vijzelstraat over en dan was de bestemming bereikt. Vast een fijne wandeling om het werk van je af te zetten. De wandeling duurde veertien minuten.

Na het eten wandelde de Rus van het restaurant naar het Amstelveld. Meestal ging hij dan meteen door naar zijn appartement aan de Kerkstraat, vlak achter de Amstelkerk. Vanavond zou het anders gaan.

Op het moment dat de carpaccio werd geserveerd, stapte de Rus het restaurant binnen. De serveerster liep op hem af om zijn jas aan te nemen. Hij was duidelijk een vaste gast. De Rus kwam aan het tafeltje naast hem zitten, Johnny begroette de man met een vriendelijk knikje.

De serveerster pakte het GERESERVEERD-bordje van tafel. ‘*Tea mister, the usual?*’ De Rus knikte, de serveerster liep naar achteren.

Even later zette ze een koperen theekomfoor op tafel. Ze stak het waxinelichtje erin aan en kwam terug met een grote glazen theekan. Het was geen gewone thee, maar sterke, zwarte thee die meer op koffie leek. Zo te zien had de thee al enige tijd gestaan. Het meisje schonk de thee in een groot glas en schoof een koperen schaalje met suikerklontjes naast het glas. Johnny bekeek het tafereel.

De Rus maakte een onrustige indruk. Voortdurend keek hij op zijn telefoon. Alsof hij op iemand wachtte. Even dacht Johnny dat hij iets vermoedde. Maar dat kon niet. De man had totaal geen oog voor de andere gasten in het restaurant. Laat staan voor Johnny, de hitman die nog geen twee meter bij hem vandaan zijn laatste happen carpaccio nam. De Rus nam een slok, stond op en liep naar het toilet.

Johnny keek hem na. Hij legde 20 euro op tafel voor zijn zalm-carpaccio en wijn, keek op zijn horloge, stond op en liep naar de deur. Hij draaide zich nog een keer om, om te kijken of de Rus al was teruggekomen.

Beng! De glazen voordeur van het restaurant knalde keihard tegen Johnny's borst.

'Uhmmpf.' Hij kromp ineen van de pijn. 'Godverdomme man, kun je niet uitkijken.'

Een blonde man met capuchon, nat van de regen, type hipster, keek Johnny schuld bewust aan. 'Sorry, ik zag je niet, m'n capuchon.'

De glazen deur had de Walther 199 QA die Johnny in het holster tegen zijn lijf droeg vol geraakt. Zijn ribben voelden pijnlijk aan, zijn ogen spuwden vuur.

'Klootzak.'

Hij wilde uithalen, maar bedacht zich.

Woest trok hij de deur open en haastte zich naar buiten, naar de portiek aan de gracht waar hij de Rus zou opwachten.

Na een uur zou de Rus naar buiten komen. Tot dat moment stond Johnny te wachten. Hij wreef over zijn ribben. Gelukkig kon hij tegen een stootje.

De hitman keek om zich heen. Dit was een goede plek. Op dit deel van de Prinsengracht stonden de lantaarnpalen ver uit elkaar. De camera op de voorgevel van een van de kantoren aan de gracht was nep. Hij wachtte rustig in de portiek. Nog een minuut of dertien. Geen haast. Het wachten was *part of the job*.

Het regende en het werd donker. Het dunne reepje maan boven de Prinsengracht gaf nauwelijks licht. Genoeg om te zien wat hij deed, niet genoeg om van een afstand gezien te worden. Ideale omstandigheden voor een perfecte moord.

Vanaf de entree van het restaurant zou het een minuut duren voordat de Rus voorbij zou lopen. Hij zou een paar meter achter zijn slachtoffer blijven lopen. Tot het fietsenrek dat de stoep blokkeerde. Daar moest de Rus uitwijken en dichterbij de gracht lopen. Bij het donkerste stukje, waar geen woonboten lagen, zou het gebeuren. *Plons*. De gracht in. Weg Rus. Klant tevreden. Zo zou het gaan.

Deel I

‘Meneer Van Zandt? Meneer Van Zandt, mag ik u wat vragen?’

Vince van Zandt stond in de rij bij de koffiekiosk van de Bunker, de zwaar beveiligde rechtbank in Amsterdam Nieuw-West. De rij was lang – er was maar één koffietentje, bij grote rechtszaken kon het zomaar tien minuten duren voordat je een bekertje koffie kreeg.

Hij draaide zich om en keek recht in het gezicht van een jonge vrouw. Een aantrekkelijk gezicht. Aan haar leeftijd te zien een stagiaire.

‘Mag ik u even storen?’

‘Dat doe je al.’

‘Ik ben Monique van *EenVandaag*. Wilt u zo iets zeggen over de zaak? Voor de camera bedoel ik. We willen graag horen wat u van de zaak vindt. Of het om een sterke case heeft tegen de Olifant.’

Hij keek haar aan. Er verscheen een verleidelijke glimlach op haar gezicht.

‘En daarom sturen ze de mooiste redactiemedewerker op me af. Niets persoonlijks hoor, Monique, maar zeg maar tegen je chef... zeg maar dat hij eerst maar eens met zijn luie kont achter dat bureau vandaan moet komen. Dat hij zelf op onderzoek uit mag gaan. Dan sta ik jullie te woord. Sorry meisje, al gooi je nog meer charmes in de strijd. Nú heb ik koffie nodig.’

Hij draaide zich weer om, bestelde een zwarte koffie en een tosti en pakte *Het Parool* uit het rek. Dan had hij het eerstvolgende uur na de lunchpauze tenminste wat afleiding.

De jonge redactrice liep verbouwereerd weg. Hij hoorde haar

hakken op de vloer tikken. De collega die achter hem in de rij had gestaan, een ervaren verslaggever van het *Algemeen Dagblad* die al jaren alle grote rechtszaken afliep, keek haar schaamteloos na. ‘Wow, moet je die billen zien... die gaat het nog ver schoppen.’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Dat laat jij zomaar lopen, Van Zandt. Mafkees.’

Voor het vaste clubje kon Vince wel respect opbrengen. Voor de andere gasten die voor de deur van de rechtszaal stonden te wachten niet. Parasieten noemde hij ze. Je zag ze nooit op de rechtbank, maar als er camera’s draaiden, stonden ze vooraan.

Dit was zo’n dag. De hoofden die hij kende van tv stonden te popelen. De zogenaamde *crime watchers* die in talkshows alle ruimte kregen. Dossiers lezen deden ze niet, laat staan zelf onderzoek doen. Met hun gepoederde hoofden en modieuze jasjes. En dan de schrijvers, meestal getormenteerde figuren die rechtszaken zagen als theaterstukken. Als hapklare brokken inspiratie voor slappe thrillers.

Snaptten ze een rechtszaak niet, dan wisten ze Vince van Zandt te vinden. Anders zagen ze hem niet staan.

Hij liep ze op zijn beurt voorbij alsof ze niet bestonden. De bode had de deur van de zaal geopend. Het was een vrouw van nog geen dertig. Vince kletste wel eens met haar. Ze vond hem spannend. Ook al was hij de veertig al gepasseerd. Ze keek Vince brutaal aan.

‘Lekker verhaal in de krant vorige week. Gedraag je je een beetje vandaag? Ik houd je in de gaten, hoor.’

Vince glimlachte. Ze gaf hem een knipoog. Hij wandelde de zaal in, draaide zich om, liep het trappetje van de perstribune op en ging zitten op de stoel waar hij meestal zat: recht achter de plek waar de verdachte en zijn advocaten kwamen te zitten.

Bij de ingang van de zaal moest een redacteur van een talkshow zijn tas omkeren. De bode was streng vandaag.

Vince van Zandt heette eigenlijk Vincent, maar iedereen kende hem als Vince. Al bijna tien jaar was hij dé misdaadverslaggever van

De Stem van Nederland. Hij was een van de weinige journalisten met een eigen fotootje boven zijn verhalen. Die status had hij verdiend met een serie onthullingen over de Amsterdamse vastgoedmaffia, een jaar of zes geleden. Van dat clubje was weinig meer over na een lange en bloedige serie afrekeningen.

Vince had het allemaal keurig in kaart gebracht. Wie wie had omgelegd. En waarom. Wie het met wiens vrouw deed. En wie de volgende op de liquidatielijst was.

Met de lange serie artikelen had hij zijn reputatie gevestigd als onderzoeksjournalist en crimereporter. Hij had zelfs een Loep voor zijn werk gekregen, een prijs voor onderzoekjournalistiek.

Opmerkelijk, want normaal gesproken kregen de verslaggevers van *De Stem* geen prijzen. Jury's bestonden uit journalisten, en die keken neer op hun collega's van de grootste krant van Nederland. 'Riooljournalistiek' bedreven ze daar. Voor Vince' werk maakten ze kennelijk een uitzondering.

De hoofdredacteur van de krant beloonde hem hiervoor met een fotootje bij zijn verhalen.

De eer was leuk, maar de Amsterdamse vastgoedmaffia had hem wel zijn huwelijk gekost. Maandenlang was hij gefocust geweest op criminelen. Altijd maar op pad voor de krant. Als een autist bezig om het netwerk te ontrafelen. Ten koste van alles en iedereen. Van zijn gezin, van zichzelf.

De criminelen moesten per se met naam en toenaam in de krant. Ook al liep hij daarmee het gevaar dat ze verhaal kwamen halen. Vince was er blind voor geweest.

Zijn vrouw Anke trok het niet meer en vond een ander. Hij kon haar geen ongelijk geven. Ja, hij was een slechte echtgenoot geweest.

Het frappante was: Vince had niet doorgehad dat ze met een andere kerel in bed lag. De journalist die geheimen van grote criminelen ontrafelde, was er zelf met open ogen ingetuind. Hij was voorgelogen. Niet één keer, maar talloze keren. Elke week als ze op 'cursus' ging was ze met die vent geweest.

Vince was woedend geweest. Uitgerekend hij, de grote misdaad-verslaggever, had niets doorgehad. Inmiddels zag hij dat een scheiding onvermijdelijk was geworden. Het huwelijk was niets voor hem. Na achttien jaar was dat de conclusie die nog restte. De ongeschreven regels waren niet aan hem besteed. De afspraken, de verplichtingen, het sociale gedoe. Voor je het doorhad, was je je hele leven aan het aanpassen en zou niemand meer gelukkig zijn. Liever was hij aan het werk.

Het was beter zo. Na de scheiding was hij naar Amsterdam verhuisd. Zij was in Bussum gebleven met hun jongste dochter. De oudste was uitgevloegen en gaan reizen.

Met het prijzengeld van de Loep had hij de rekeningen van de echtscheidingsadvocaat betaald. 'Bloedgeld,' had Anke gezegd. Zij vond dat zijn werk hun huwelijk had ondermijnd. Vince had de schouders opgehaald.

Haar systematische bedrog deed hem inzien dat vrouwen eigenlijk de beste criminelen waren. Aan hun gezichten kon je niet zien dat ze logen en bedrogen. Vergeleken met vrouwen waren mannen amateurs.

In de zittingzaal kwamen twee mannen binnen. Rechercheurs die al jaren aan deze zaak werkten. Ze gingen achterin zitten. Dat was de beste plek om in de gaten te houden wie er belangstelling voor deze zaak had. Je wist nooit wie je bij de rechtbank tegenkwam. Andere verdachten. Criminelen die nog iets te verrekenen hadden. De rechercheurs keken naar de perstribune. Een van de mannen knikte naar hem, Vince knikte terug.

Hij kende de mannen. Jaren geleden waren ze collega's. Tot Vince tien jaar geleden de overstap maakte naar de journalistiek. Hij had genoeg van de bureaucratie. Te veel regels, te veel richtlijnen waar hij zich aan moest houden. Terwijl de boeven vrolijk buiten liepen. Het was vaak voorgekomen dat Vince en zijn collega's honderd procent zeker wisten wie de dader was maar niet tot arrestatie mochten overgaan. Het mocht niet van de hoogste baas, het was niet in het

belang van het grotere onderzoek of de bewijslast was te dun. Hij had het bijzonder frustrerend gevonden dat die gasten gewoon bleven rondlopen.

Bij de krant was er vrijheid. De crimereporter kon zelf bepalen over wie hij schreef. Bewijzen hoefde hij niet te leveren. Hoogstens moest hij aannemelijk maken dat iemand fout was. Dat was een stuk gemakkelijker. Bovendien betaalde het een stuk beter, zeker sinds zijn foto boven zijn stukken stond. Het betekende dat hij tot de ‘gezichtsbepalende’ verslaggevers van de krant behoorde.

Sinds de overstap bekeken zijn oud-collega’s Vince met een mengeling van afgunst en bewondering. Met sommigen had hij goed contact gehouden. Ze bleven bruikbare bronnen. Soms kwam er een goede tip. Hij betaalde ze terug met positieve verhalen over onderzoeken waar de oud-collega’s mee bezig waren. Zo simpel was het.

Vandaag zaten alle journalisten in hetzelfde schuitje: een paar uur luisteren naar juristen. Het was een pro-formazitting. Inhoudelijk werd er niets behandeld. De officier van justitie zou in grote lijnen vertellen waarvoor de hoofdverdachte de cel in moest, de advocaten wie ze als getuigen wilden oproepen. Procedureel geneuzel, maar vooral ook het moment voor het Openbaar Ministerie om de natie te laten zien dat er bij het OM heuse *crime fighters* werkten. En het moment dat de advocaten het podium op gingen om er uren later pas weer af te stappen.

Vermoeiend, dit gebruikelijke circus, al was het vandaag anders. Het ging ergens over. De zaak van de Olifant. Een geharde drugs-crimineel die al vele jaren leiding gaf aan een netwerk in de drugs-industrie. Van transporten, het omkopen van douanebeambten en distributie naar dealers tot het omleggen van tegenstanders – alle lijstjes kwamen bij de Olifant uit.

De Olifant heette Bertus Visser, maar zo noemde niemand hem. De man was enorm: bijna twee meter lang en minstens 150 kilo zwaar. Een hoofd zo groot als een opgeblazen strandbal. Maar het

verhaal ging ook dat de man het geheugen had van een olifant. Hij runde een uitgebreid en complex drugsimperium, maar niets stond op papier. De Olifant wist alle afspraken, deals en bedragen uit het hoofd. Daarom had het ook zo lang geduurd voordat het OM bewijs had verzameld om hem op te pakken.

Vince kende de Olifant. Toen hij zijn serie over de Amsterdamse vastgoedmaffia schreef, kreeg hij regelmatig tips uit het circuit. Tips over loopjongens en kopstukken uit het wereldje. Die tips bleken telkens te kloppen. Elke tip was een verhaal voor op de voorpagina. Pas later ontdekte Vince dat alle tipgevers tot het kringetje van de Olifant behoorden. De Olifant had hem gebruikt om tegenstanders op te ruimen.

Toen dat besef tot Vince doordrong, zocht hij de Olifant op. Die ontkende alles. Hij zei niet te weten waar Vince het over had. Maar als Vince dacht dat hij zo'n goede tipgever was geweest, zo vertelde de man fijntjes, dan mocht hij wel eens wat aardiger doen.

Vince had zich verbaasd over de Olifant. Hij kwam uit een familie van tuinders. Mensen die nooit een school hadden afgemaakt. Met alleen zijn lagereschooldiploma was Bertus Visser opgeklommen tot een van de machtigste mensen in de drugswereld. Hij runde een multinational met verschillende divisies: van transport, geweld en bedreiging tot informatie en witwaspraktijken. Hij was als 'CEO' verantwoordelijk voor een omzet van minstens honderd miljoen euro. Maar als je hem in het café zou tegenkomen, zou je denken dat het een glazenwasser of havenwerker was.

Ergens had Vince wel respect voor de Olifant.

Dankzij een verhaal van Vince was de Olifant in het vizier van het OM gekomen. Na publicatie was de recherche gaan spitten. Net als Vince kwamen ze tot de conclusie dat deze ogenschijnlijk simpele man aan meerdere touwtjes trok. De Olifant was woedend geweest over het artikel. Een bevriende advocaat vertelde Vince dat hij zich een tijdlang gedeisd moest houden. Meer publiceren over de Olifant was vragen om problemen.

Vince had het advies opgevolgd. Levensmoe was hij niet.

Nu zouden ze elkaar weer zien. Alleen vandaag nog niet, vandaag waren de spots vooral gericht op het advocatenteam van de beschuldigde. 34 getuigen wilden ze horen, vertelde de leidsman van het team in de rechtszaal. Vince kon een diepe zucht niet onderdrukken. Hij had een bloedhekel aan lange zittingsdagen, had zelfs aan zijn hoofdredacteur gevraagd of hij niet een collega kon sturen. Maar die vond dat er maar één journalist was die namens *De Stem van Nederland* deze zaak kon volgen: Vince van Zandt, de misdaadverslaggever met een eigen fotootje boven zijn verhalen.

‘Blijf je wakker Vince?’

Het was de bode.

Hij glimlachte naar de vrouw. ‘Alleen als ik jou zie.’

‘Leugenaar.’

De zitting ging wederom van start. Vince liep weer naar zijn plek. Iets verderop zat de jonge redactrice van *Een Vandaag*. Ze keek boos naar hem. Misschien was hij te bot geweest.

Vince ging op zijn plek zitten. De zaak werd vervolgd. De advocaten hadden er zichtbaar zin in. Dit zou nog uren duren.

Hij sloeg *Het Parool* open en bladerde door naar het Amsterdamse nieuws. Het landelijke nieuws las hij wel in zijn eigen krant. Zijn oog viel op een kort artikel op pagina 12.

Lichaam Rus uit gracht gedregd

Van onze Amsterdamse redactie

AMSTERDAM – De politie heeft vanmorgen het lichaam van een Russische man uit de Prinsengracht gedregd. Bewoners van een woonboot aan dezelfde gracht zagen het lichaam drijven.

De Rus is vermoedelijk in de gracht gevallen, waarschijnlijk na excessief alcoholgebruik. Vlak bij de plek waar zijn lichaam werd aangetroffen, vonden omstanders een halfvolle fles Russische wodka.

Volgens een bewoonster van een van de woonboten veroorzaakten buitenlandse toeristen de laatste tijd veel overlast op de grachten. Ze komen uit coffeeshops en houden geen rekening met de bewoners. Het loopt de spui-gaten uit. Het is tijd dat de gemeente eens in actie komt,' aldus bewoonster Greta Lam.

De politie heeft de zaak in onderzoek.

Vince scheurde het artikel uit. Vreemd, er vielen wel eens vaker dronken toeristen in de gracht. Ze stonden te plassen, verloren hun evenwicht en tuimelden voorover het water in. De kades van de Amsterdamse grachten zijn hoog. Op veel plekken is het zonder hulp onmogelijk om op de kade te klauteren. Zeker als je dronken of stoned bent. Als ze uit het water worden gedregd, hebben ze één ding gemeen: hun gulp stond open.

Meestal waren het Engelse of Italiaanse jongeren die tijdens een weekendje Amsterdam de bloemetjes buitenzetten. De laatste jaren werd de stad overspoeld door die gasten. Maar dít was een Rus. De Russen die hij in zijn leven was tegengekomen, konden tegen drank.

En bijna altijd gebeurde zo'n verdrinking in de buurt van de Wallen waar veel coffeeshops zaten. Maar niet aan een dure gracht als de Prinsengracht.

Het was tegen vieren, de eerste zittingsdag zat er op. Hij zou een artikel voor de krant schrijven. Het ging toch om de Olifant, een van de bekendste criminelen van het land. De gedachte dat hij de komende weken dagenlang in de Bunker zou zijn, stemde Vince niet vrolijk. Liever ging hij zelf op zoek naar nieuws.

In de auto belde hij de hoofdredacteur. De man die zich jaren geleden sterk had gemaakt voor de komst van Vince. Zijn overstap van de recherche naar de journalistiek lag destijds niet voor de hand. Had hij wel journalistiek bloed? Wat moeten we met zo'n wout op de redactie? De redactie was verdeeld over zijn komst.

Peter Witjes had het voor hem opgenomen. Hij herkende Vince' talent, bracht hem in het eerste jaar de beginselen van de journalistiek bij. Hoe de gedragscode op de redactie luidde. Destijds was Witjes chef Nieuwsdienst, een van de belangrijkste posten voor de redactie van een krant. Inmiddels was hij opgeklommen tot hoofdredacteur. Peter was het gezicht van *De Stem van Nederland*.

Witjes herinnerde Vince nog wel eens aan die beginjaren. 'Vergeet niet wie je hier een kans heeft gegeven,' memoreerde hij dan. Met 'grapje' er meestal achteraan, maar dat was het niet. Hij zei het meestal als ze het niet eens waren, en dat gebeurde vaak. Witjes wilde altijd weten hoe Vince aan zijn verhalen kwam, wie zijn tipgevers waren, waarom hij zo weinig op de redactie was.

'Het gaat om wat ik schrijf, niet hoe ik eraan kom,' was het antwoord van Vince dan. 'Mijn bronnen zijn mijn bronnen.'

'Maar ik ben je baas,' beet Witjes hem bij hun laatste conflict toe. 'Dan ontsla je me toch.'

Vince was opgestaan en weggelopen. Witjes was woedend geweest.

De volgende dag wees Vince Witjes op een advertentie voor een kleurspoeling in de krant. Witjes had dik lang haar dat hij met gel strak achteroverkamde. Het gaf hem een creatieve, excentrieke uitstraling. Hij was trots op zijn haardos. Vroeger was het blond. In de jaren dat Vince de hoofdredacteur kende, was zijn haar langzaam maar zeker grijzer geworden. Zeker sinds hij de leidinggevende positie bekleedde ging het snel. Vince plaagde hem ermee. Grote Grijsze Leider noemde hij hem. Iemand met lang grijs haar kan geen leidinggeven aan een moderne krant die midden in de maatschappij staat, zei hij. Witjes moest erom lachen. 'Anarchist,' riep hij dan.

Eigenlijk konden ze prima met elkaar opschieten.

In de periode dat Vince furore maakte met de verhalen over de vastgoedmaffia schoof Witjes regelmatig aan bij de praatprogramma's op televisie. Het had hem de status van bekende Nederlander gegeven. Vince vond het allemaal prima. Ook al waren het zijn verhalen, Witjes deed het goed op tv, veel beter dan Vince ooit zou kunnen. Zo kon hij lekker zijn gang blijven gaan.

'Heb je iets moois voor me?'

'Je moet wel erg wanhopig zijn als je me op deze manier begroet, Peter.'

'Maak mijn dag goed, Vince, dit land gaat ten onder aan saaiheid. We hebben nog niets voor de voorpagina. *Nada.*'

'Moet je teleurstellen – alleen maar procedureel geneuzel. Jouw specialiteit. De Olifant was er niet. Maar ik ben de beroerdste niet, ik tik wel een stukje.'

Hij draaide de Ring Aro op. 'Maar ik bel voor iets anders. Ik wil even wat uitzoeken. Kun je morgen iemand anders naar de Bunker sturen?'

'Iemand anders? Vince, dit is jóúw zaak. Jij bent de enige hier die de Olifant kent. Hier, wat zeg ik... in heel Nederland! Wat haal je nu in je hoofd, man?!'

Vince zweeg, er ging nog meer komen.

'*No fucking way*, jij volgt deze zaak en niemand anders.'

Weer was het even stil. 'En terwijl je dat doet, Vince, sta je af en toe ook even de televisie te woord. Dat is goed voor de naam van onze krant! Ik wil die kop van je op tv zien. Dat is geen vraag, maar een dienstbevel, Van Zandt.'

Vince wist dat Witjes nu opstond en de telefoon op de speakerstand zette.

'Trouwens, wát wil je eigenlijk uitzoeken?'

Vince vertelde over het artikel uit *Het Parool*. Over de Rus die in de gracht verdronken was. Geen Engelse of Italiaanse toerist, maar een Rus.

De hoofdredacteur luisterde, maar was niet onder de indruk. ‘De lezers van onze fijne krant willen over de Olifant lezen, Vince. Wie is die kerel? Hoe komt hij aan zijn naam? Waar komt zijn macht vandaan? Iemand uit een familie van... *tuinders* nota bene. Dat is een verhaal dat tot de verbeelding spreekt. Onze lezers willen niet over een of andere vage, dronken Rus lezen. Jezus Vince, dat hoef ik jou toch niet uit te leggen! Je volgt dus gewoon deze zaak. Verder geen gezeik. De groeten, beste kerel.’

2

‘Hoe is het met jou Vince, gaat het góóééd?’

Ze keek hem indringend aan en omarmde hem stevig. Hij stak twee koppen boven de kleine vrouw uit, terwijl haar grip stevig was. Ze was ‘geaard’, had ze hem eerder gezegd. ‘Geen paard kan mij omver krijgen.’

Dat had hij gemerkt toen Carla die ene keer met een stootkussen tevoorschijn kwam. Vince had haar verteld over de woede die hij vaak voelde. Bijvoorbeeld toen Anke hem vertelde een ander te hebben ontmoet. Het was dezelfde woede die hij als kind had gevoeld. Het gevoel verraden te zijn.

Ze stond op zonder een woord te zeggen. Toen ze terugkwam had ze het stootkussen in beide handen.

‘Ik wil dat je slaat. *Come on, hit me like you mean it!*’

Voorzichtig plaatste hij een stoot. Carla kon niet zwaarder zijn dan vijftig kilo, was zijn inschatting.

Ze gaf hem een pets met het kussen. Die kleine vrouw was sterker dan hij dacht. ‘Slaan, zei ik. *You wimp*. Ik dacht dat je aan kickboksen deed! *Vamos con ganas*.’

Vijf minuten lang ging hij los. Tot zijn knokkels pijn deden.

Ze had geen krimp gegeven. ‘*So*. Noe gaan wij praten.’

Haar taaltje had iets grappigs, maar Vince durfde niet te lachen.

Carla McDermott was 51 jaar geleden geboren als jongste van vier kinderen in Tulcán, een stadje in het uiterste noorden van Ecuador, dicht tegen de grens met Colombia. Haar vader leidde een zwervend

bestaan als vrachtwagenchauffeur, haar moeder werkte in de hoofdstad Quito, een paar honderd kilometer ten zuiden van Tulcán.

De kinderen werden opgevoed door oma Fernanda, een sterke, spirituele vrouw wier wieg in het Colombiaanse Pasto had gestaan. Als kind was Carla altijd omringd door de geesten van haar oma. Die werden geraadpleegd in goede en slechte tijden.

Zoals die keer dat ze te horen kregen dat haar vader was verongelukt in de bergen van Ecuador. Een agent kwam het slechte nieuws vertellen. Carla stond achter haar oma stiekem mee te luisteren. Jaren later kon ze zich het gesprek nog letterlijk herinneren.

‘*Lo siento mucho*, mevrouw Fernanda. Ik... ik heb slecht nieuws, hoe moet ik het zeggen?’

Carla’s oma had de agent rustig aangekeken. ‘Vertel het zoals het is, beste man.’

‘Oké... uw zoon, uw zoon is Carlos Borja?’

‘*Si*.’

‘Hij is verongelukt mevrouw, het spijt me verschrikkelijk u dit te moeten zeggen...’

‘Hoe is het gebeurd?’

‘Zijn *camión* is in een ravijn gestort... een modderige weg, hoog in de bergen, mevrouw. Het is te gevaarlijk om zijn lichaam te bergen. Het is een diep ravijn, daar kan echt niemand bij.’

‘Het is goed meneer, *gracias*.’

Toen de agent vertrokken was, vertelde ze Carla dat ze zo rustig was gebleven omdat ze het al wist. De geesten hadden het haar verteld. Ze was niet helderziend, zei ze altijd, ze was *helderwetend*.

Carla ontdekte later dat ze dezelfde gave had als oma Fernanda. Ze wist dingen, nog voor ze gebeurden. Voor haar oma was Carla’s gave niet bijzonder geweest, maar toen ze jaren later bedrijfs-economie in Miami studeerde, leek het Carla beter niet met haar geesten te koop te lopen. Haar medestudenten zouden haar toch niet begrijpen. Zeker niet die van haar faculteit. Die wilden allemaal de volgende Bill Gates of Steve Jobs worden. Voor spiritualiteit

was geen plaats. Dat diezelfde Steve Jobs een spirituele hippie was geweest die jarenlang op blote voeten had gelopen en op wortels had gekauwd, wisten ze niet.

Pas later, toen ze voor een grote bank in New York werkte, durfde Carla haar spiritualiteit weer te omarmen. Dat kwam door de collega's van de bank die privé of zakelijk vastliepen en haar om steun en advies vroegen.

Ze voelde hun energie, ervoer hun pijn, soms letterlijk, tot tranen toe, maar nog geen minuut later was ze feilloos in staat die getroebleerde collega's een spiegel voor te houden. Helder en zakelijk deed ze dat dan, alsof de tranen nooit in haar ogen hadden gestaan.

Meer dan eens wist ze dan details te vertellen die de collega's nooit met haar hadden gedeeld.

'Hoe... hoe weet je dat? Dat kún je gewoon niet weten! On-ge-lo-fe-lijk...'

Als het besef was ingedaald dat hun collega een gave had, maakte verbazing plaats voor enthousiasme.

'Daar moet je wat mee doen, Carla. *You're gifted.*'

Het was de combinatie van haar spirituele gaven en de rationele manier waarop ze haar kennis en inzichten deelde die voor de verbazing zorgde. 'Maar... je bent totaal geen zweverig type,' hoorde ze vaak.

In datzelfde New York kwam ze de man tegen die Carla haar Ierse achternaam zou bezorgen. William McDermott was een Amerikaan van Ierse afkomst. Een reus van een kerel, een joviale vent die wel van een feestje en een drankje hield. Ze hadden elkaar ontmoet op Carla's werk waar hij regelmatig op bezoek kwam. Hij werkte ook op Wall Street, voor een vermogensbeheerder, een van de grootste klanten van Carla's werkgever.

Dat weerhield haar er niet van hem eens flink de les te lezen over een beleggingsstrategie die de vermogensbeheerder had uitgestippeld. 'Dan kunt u dat geld net zo goed gelijk in de Hudson gooien.'

Haar collega's van de bank waren verbouwereerd over haar directheid. Zo gedraag je je niet tegen klanten – zeker niet tegen een van de grootste klanten van de bank. Maar McDermott raakte geïntrigeerd door dat wonderlijke kleine vrouwtje uit de bergen van Ecuador die zei waar het op stond en vrijwel altijd gelijk had. Hij had zijn beleggingsstrategie aangepast.

Toen McDermott werd gevraagd in Amsterdam een vestiging op te zetten was ze met hem meegegaan. Ook in Europa waren vast wel mensen die behoefte hadden aan haar spirituele krachten, had ze gedacht. En zo was ze een praktijk begonnen als healer, coach en adviseur voor mensen die op een kruispunt op hun leven waren beland en behoefte hadden aan hulp.

De 'heks' noemde hij haar. Vince kwam bij haar sinds zijn scheiding, nu ruim vijf jaar geleden. Een vrouwelijke collega zei dat hij eens met Carla moest praten. Hij had die collega op een borrel toevertrouwd het moeilijk te vinden zijn gevoelens te uiten. Wat er naar zijn gevoel op neerkwam dat hij het moeilijk vond überhaupt iets te voelen. Het lukte hem niet bij zijn gevoelens te komen. Hij was wel boos, verdrietig of blij, net als ieder ander mens, maar waar die gevoelens dan vandaan kwamen, waardoor ze getriggerd werden, dat wist hij niet.

De openheid naar de collega voelde voor Vince als een biecht. Hij, de grote crimereporter die durfde toe te geven dat hij een zwakke, kwetsbare kant had. Maar de collega was niet onder de indruk.

'Je bent een man, Vince,' had ze gezegd. 'Ik ken geen enkele man die zijn gevoelens opzoekt. Laat staan dat hij zijn gevoelens onder woorden weet te brengen. Weet je, jullie mannen lopen mijlenver achter op ons vrouwen in de evolutie. Het is dat we jullie nodig hebben voor de voortplanting.'

Hij keek haar verbaasd aan.

'Weet je dat mannen twee keer zo vaak zelfmoord plegen als vrouwen? Veel van die stumpers zijn gescheiden. Het grootste deel is tussen de veertig en de zestig. Stond vanmorgen nog in de krant.'

Vince had de kop van het artikel gezien. Hij had het niet gelezen. ‘Hoe oud was jij ook alweer, Vince?’ Ze lachte.

‘Als afgestompte, gescheiden en cynische misdaadverslaggever zit je dus in de hoogste risicocategorie. Statistisch gezien bungel je al aan die tak. Dus ga naar deze vrouw. GA! Ze zal je van je zielenpijn verlossen.’

Ze zag zijn aarzeling. ‘Luister Vince, die kerels plegen zelfmoord omdat ze op hun vijftigste nog steeds met hun moeder bezig zijn. Ze hebben te veel aandacht gehad, te weinig aandacht gehad. Weet ik veel, ze vinden zichzelf in ieder geval ont-zet-tend zielig. Nu ik er zo over nadenk, geldt dat eigenlijk voor alle kerels die ik ken...’

Hij was naar Carla gegaan. De vrouw had een praktijkruimte in een modern gebouw in Amsterdam-Oud-West. Vince verwachtte wierook en Boeddhabeelden, maar in plaats van urenlang in een ongemakkelijke houding op een kleedje te hoeven zitten, leek haar spreekkamer nog het meeste op een wachtruimte in het OLVG-ziekenhuis. ‘Materiële zaken leiden maar af,’ had ze later gezegd. ‘Het gaat hier om jou.’

Tijdens het eerste gesprek wilde Vince beginnen over zijn worsteling om over gevoelens te praten. Maar ze vroeg hem zijn gezin te beschrijven toen Anke en hij nog bij elkaar waren. Weifelend gaf hij een droge beschrijving van Anke, zijn tienerdochters Maartje en Laura en zichzelf. Wat iedereen zoal deed, waar ze mee worstelden. Tot ze hem onderbrak.

‘We gaan dit anders doen.’

‘Deze stoel, dit ies Anke. Waar zet je haar neer?’

Hij keek haar bevreemd aan.

‘Zet de stoel ergens in de kamer neer, toe maar, Vince. Jij bent hier, waar hoort Anke?’

Hij plaatste de stoel midden in de kamer.

‘En deze kussens zijn Maartje en Laura. Waar leg je de meiden neer? *Vamos*, leg ze maar neer.’

De stoel en de kussens lagen dicht bij elkaar, de meiden stonden achter hun moeder. Hijzelf stond op ruime afstand. Zo maakte ze hem duidelijk dat hij zich als een buitenstaander in zijn eigen gezin beschouwde.

Daarna zei ze dat hij in hun richting moest stappen. ‘Wat is jouw plek, Vince? Een man hoort midden in het gezin te staan. Niet erbuiten. Diet is de *circle of your family*.’ Ze wees met haar voet richting stoel en kussens. *Come one, step inside.*’

Voorzichtig zette hij een stap naar voren, richting de meiden op wie hij zo gek was.

Ze duwde hem keihard in de rug. ‘Kom op Vince, eis je plek op. Wat is jouw plek? *Show me, vamos con ganas!*’

Weer zette hij een stap naar voren. Dit keer zette hij zich schrap.

Zo werd hem duidelijk dat zijn zo gekoesterde imago van harde rechercheur en later onaantastbare misdaadverslaggever niet meer dan een masker was. Een stoer masker dat hij droeg om geen intieme relaties aan te hoeven gaan. Als mensen dat masker wegnamen, liep hij weg. Zo was het in al zijn relaties gegaan.

Deze ochtend gingen ze het over vertrouwen hebben. Of liever: zijn onvermogen vrouwen te vertrouwen sinds het bedrog van zijn ex. Een tijdlang haalde hij zijn schouders erover op. Toen scharrelde hij met verschillende vrouwen, maar nu begon de relatie met Yara na maanden toch wel serieus te worden. Zijn wantrouwen werd vervelend. De neiging op Yara’s telefoon te kijken als zij naar het toilet was, kon hij niet onderdrukken. Ze kreeg altijd veel berichtjes binnen, was hem opgevallen.

Eén keer kon hij zich niet bedwingen. Yara was even de kamer uit. Toen ze terugkwam zag ze dat haar telefoon niet meer op dezelfde plek lag. Maar het was vooral Vince’ blik die hem verraadde. Ze had het hem gevraagd: ‘Zeg het maar, vertrouw je me niet?’

‘Heb ik weer,’ stamelde hij, ‘een vriendin die gedachten kan lezen. Nóg een heks.’

Er zat niets anders op dan te vertellen waar dat wantrouwen vandaan kwam. Zijn ex die hem bedrogen had. De angst dat het weer zou gebeuren.

‘Vervelend voor je,’ antwoordde Yara. Boos werd ze niet. ‘Misschien moet je het er eens met die andere heks over hebben.’

Dat was nu twee maanden geleden. Hij had Carla een e-mail gestuurd waarin hij het voorval beschreef. Er was geen enkele reden Yara niet te vertrouwen. Ze kenden elkaar zes maanden en voor zover hij wist was ze gek op hem. Maar haar volledig vertrouwen kon hij simpelweg niet. Ook al gaf ze daar geen enkele aanleiding toe.

Carla gaf hem huiswerk. Een boek van een Amerikaanse goeroe over vertrouwen en betrouwbaarheid. Vince las het hoofdstuk dat volgens Carla op hem van toepassing was. *Vertrouwen zit in jezelf*, schreef de goeroe. *Als je vertrouwen hebt in jezelf, krijg je vertrouwen van anderen.* Tja, als alles zo simpel was...

Het was een lange sessie geworden. Onderuitgezakt zat Vince in zijn stoel. ‘Dit kost me meer energie dan het achtervolgen van een crimineel.’

‘Als het goed is krijg je hier energie van,’ antwoordde Carla. ‘Je hebt een goede ziel. Mannen als jij die door hun moeder in de steek zijn gelaten, hebben meestal iets gewelddadigs. *They beat their wives.* Of ze worden criminelen. Dat ben jij niet, Vince. *Don't forget.*’

Nee, dacht hij, ik schrijf over criminelen. Om over hen te kunnen schrijven moet ik kunnen denken als een crimineel.

‘Je moet alleen meer van jezelf durven houden.’

‘Dat zei Yara laatst ook,’ zei Vince. ‘Jullie lijken wel op elkaar. Jullie voelen dingen aan, jullie lijken het al te weten voordat het zo is. Terwijl ik... ik ben altijd op zoek naar feiten, naar bewijs... anders klopt het niet.’

Carla lachte. ‘Mijn oma zei altijd dat ze niet helderziend was maar helderwetend. Zo werkt dat bij mij ook. In de spirituele wereld kan ik antwoorden krijgen op vragen die in deze wereld leven.’

De journalist keek haar aan. ‘Vragen mensen je wel eens te helpen bij bijvoorbeeld een misdaad? Dat je de geesten kan vragen de dader te vinden? Werkt het zo?’

Vince snapte weinig van haar methodes, maar wist inmiddels dat ze wel werkten. Waarom zou hij er dan niet in geloven?

Even was hij bang dat Carla de vraag als een belediging zou opvatten. Dat zij vond dat hij haar als een goedkope waarzegster op de kermis zou zien. Maar ze keek doodserieus.

‘*It has happened.* Een tijd geleden vroeg iemand me te helpen bij, hoe heet dat... een *fraud case*. Er was bij zijn bedrijf geld gestolen. Hij wilde weten wie het had gedaan. Ik heb hem geholpen de dader te vinden.’

Vince zat inmiddels rechtop in zijn stoel. ‘Maar ik ben geen medium, Vince, er zijn mensen die zeggen dat ze dat zijn, maar ik ben het niet. Hoe het bij mij werkt... ik stel vragen, ik luister naar verhalen van mensen, naar wat jij zegt bijvoorbeeld, en daar krijg ik signalen over binnen. Prikfels. Begrijp je? Mijn intuïtie *leads the way*.’

‘Dat begrijp ik. Maar wat nou... wat nou als iemand gevaar loopt... of is vermoord. Zou je dan helpen?’

Ze keek hem indringend aan. ‘Vertel me jouw *story*, Vince.’

‘Oké... waarschijnlijk kun je er niets mee... maar gisteren was ik bij de rechtbank. Voor die zaak van de Olifant...’

‘Die narco?’

‘Precies, de drugsbaron. Maar goed, de zaak duurde en duurde. Toen ben ik de krant gaan lezen. Het was een raar bericht uit *Het Parool*... Waar heb ik het ook alweer...’ Hij zocht in zijn binnenzakken, maar kon het niet vinden.

‘Volgens mij is dit wat je zoekt...’ Ze trok het artikel uit zijn notitieblok. Dat lag op het tafeltje tussen hen in.

‘Ja, dat is het...’ Hij keek haar verbaasd aan. Ze zette haar leesbril op en las het bericht aandachtig. Na een minuut zette ze haar bril weer af.

‘What is your question, Vince?’

‘Het klopt gewoon niet. Een Rus die in de gracht valt en verdrinkt. Ik bedoel: de man is geen Engelse of Italiaanse tiener die uit een coffeeshop komt, maar een Rus die in de Prinsengracht terecht komt...’

‘Jij bent de journalist hier, de man van de *facts*. Wat is jouw probleem met de feiten?’

‘In dit geval gaat het niet om de feiten – mijn gevoel...’

‘Ja...?’

‘Ik weet het niet, maar mijn gevoel zegt dat er meer aan de hand is. Alleen kan ik bij de krant niet zeggen dat ik op basis van een gevoel iets wil onderzoeken. Ze zouden me voor gek verklaren. Daarom wil ik het aan je voorleggen. Wat zegt jouw... jouw wereld hierover?’

‘Mijn wereld? *Well*, beste Vince, het is goed naar je *subconsciousness* te luisteren. Iedereen is helderwetend, hier noemen ze het “onderbuikgevoel”. Dat is het goede woord toch? Onderbuikgevoel?’ Ze wreef over haar buik.

‘Ja, klopt, zo noemen we dat.’

‘Je onderbewuste kan een gids zijn. Een goede gids zelfs als je ernaar kunt luisteren... als je de signalen op de juiste manier interpreteert. Durf op je gevoel af te gaan. Als je gevoel zegt dat je de dood van de Rus moet onderzoeken, dan moet je dat doen.’

‘Dat voel ik ook. Heel sterk zelfs. Gek eigenlijk...’

‘Wat is gek?’

‘Nou... dat ik dat voel, ik dacht altijd dat ik een man van de feiten was.’

‘You’re making progress, congratulations.’

Vince voelde zich ongemakkelijk. Als Witjes of een andere collega van *De Stem van Nederland* hem zo zou horen... Hij, de misdaadverslaggever van de krant, die zijn oor te luisteren legde bij een orakel, een waarzegster, een heks – ze zouden denken dat hij gek was geworden. Hij probeerde die gedachte uit te bannen. Altijd

als hij aan het tafeltje tegenover Carla zat, had hij het gevoel dat ze zijn gedachten kon lezen.

‘Wat denk jij, Carla? Ik bedoel... kun je bij je geesten aankloppen met de vraag wat er met de Rus is gebeurd? Heeft jouw spirituele wereld antwoord op mijn aardse vragen? Werkt dat zo?’

‘Denk je echt dat ik geesten kan oproepen? En dat die geesten mij antwoord geven op vragen die ik stel?’ Ze keek hem streng aan.

‘Nee, je zei net al dat je geen medium bent. Maar ook dat je gevoel je richting geeft. Wat zegt jouw intuïtie, Carla? Kloppen mijn vermoedens?’

‘Jouw intuïtie liegt niet, Vince, je kunt erop vertrouwen.’

‘Welke... welke prikkels kreeg je dan binnen toen ik over die Rus vertelde?’

‘Ik voelde ... ik rook de geur van een grote stad. Van Amsterdam, maar ook de geur van... *the countryside, il campo*, of een kleine stad misschien.’

‘Wat bedoel je – het platteland?’

Haar gezicht betrok. ‘Ik voelde ook... ik voelde... *danger*. Gevaar. Je moet je niet laten afleiden. Scherp blijven.’

Weer haalde ze diep adem. ‘En ik voelde *love... and betrayal...* Liefde en verraad, ja, liefde en verraad... *I feel it very clear now.*’

De kleine vrouw uit de bergen van Ecuador keek hem met grote ogen aan.

‘Deze man vraagt om hulp. *Be very careful*. Het gevaar komt van twee kanten.’